

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 71/2017 Dosar nr. [1336/1/2017](#)

Pronunțată în ședință publică astăzi, 16 octombrie 2017

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 953 din 04/12/2017

Gabriela Elena Bogasiu - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului

Doina Popescu - pentru președintele delegat al Secției I civile

Eugenia Voichecki - președintele Secției a II-a civile

Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Paula C. Pantea - judecător la Secția I civilă

Florentin Sorin Drăguț - judecător la Secția I civilă

Aurelia Rusu - judecător la Secția I civilă

Crețu Dragu - judecător la Secția I civilă

Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă

Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă

Carmen Trănica Teau - judecător la Secția a II-a civilă

Iulia Manuela Cîrnu - judecător la Secția a II-a civilă

Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă

Veronica Magdalena Dănăilă - judecător la Secția a II-a civilă

Dana Iarina Vartires - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Eugenia Ion - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Veronica Năstasie - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Angelica Denisa Stănișor - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Cristian Daniel Oana - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept investit cu soluționarea Dosarului nr. 1.336/1/2017 este constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia - Secția I civilă în Dosarul nr. 1.734/107/2016, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, nefiind depuse de către părți puncte de vedere formulate în scris privind chestiunea de drept supusă judecării. La dosar au fost transmise de către instanțele naționale opiniile teoretice și practica judiciară identificată în materie. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii.

Doamna judecătoare Gabriela Elena Bogasiu, președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, constată că nu există chestiuni prealabile sau excepții, iar completul rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel Alba Iulia - Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din data de 25 aprilie 2017, în Dosarul nr. 1.734/107/2016, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: "Dacă se aplică, la momentul emiterii deciziei de pensie pentru limită de vârstă, indicele de corecție conform art. 170 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, în contextul emiterii unei decizii de pensionare anticipată sub imperiul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, decizie care nu a fost niciodată pusă în plată?".

II. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept menționată

2. Prin acțiunea civilă înregistrată pe rolul Tribunalului Alba cu nr. 1.734/107/2016, contestatoarea a chemat în judecată pe intimata Casa Județeană de Pensii Alba, solicitând recalcularea drepturilor de pensie stabilite prin Decizia nr. xxxxxx/11.08.2014, prin aplicarea indicelui de corecție stabilit conform prevederilor art. 170 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 263/2010), și modificarea deciziei de pensionare în acest sens.

3. În motivarea contestației a arătat că beneficiază de pensie, conform Deciziei nr. xxxxxx/11.08.2014 emise de Casa Județeană de Pensii Alba, decizie emisă pentru valorificarea stagiului de cotizare suplimentar, realizat în perioada 1 februarie 2013-1 februarie 2014, drepturile la pensie fiind inițial stabilite prin Decizia nr. xxxxxx/06.07.2012 și recalulate ca urmare a valorificării stagiului de cotizare suplimentar pentru perioada 1 martie 2012-1 februarie 2013, prin Decizia nr. xxxxxx/6.12.2013.

4. Contestatoarea a menționat că la data de 25 mai 2015 a formulat cerere de recalculare a drepturilor de pensie stabilite prin Decizia nr. xxxxxx/11.08.2014, prin aplicarea indicelui de corecție stabilit conform prevederilor art. 170 din Legea nr. 263/2010, cerere înregistrată la Casa Județeană de Pensii Alba.

5. Casa Județeană de Pensii Alba a respins cererea de recalculare, considerând că nu beneficiază de acordarea indicelui de corecție conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobată prin Legea nr. 3/2013, cu modificările și completările ulterioare (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013), reținând, în esență, că a fost înscrisă inițial la pensie începând cu data de 14 iunie 2010, iar indicele de corecție se acordă persoanelor ale căror drepturi de pensie s-au stabilit începând cu data de 1 ianuarie 2011, data intrării în vigoare a Legii nr. 263/2010.

6. Contestatoarea a apreciat că, raportat la situația concretă, opinia intimitei este eronată, având în vedere faptul că decizia nu a produs niciodată efecte juridice, nefiind pusă în plată, ca urmare a continuării raporturilor contractuale de muncă.

7. Astfel, pensia stabilită prin Decizia nr. xxxxxx/06.07.2012, pentru limită de vârstă, nu a rezultat ca urmare a recalculării drepturilor la pensie stabilite prin decizia emisă pentru pensie anticipată la nivelul anului 2010, prin adăugarea stagiului de cotizare suplimentar, ci a stabilirii drepturilor la

pensie pentru limită de vârstă în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 263/2010, lege care a constituit temei legal de calcul al drepturilor pecuniare cuvenite, și nu Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 19/2000), cum greșit a reținut intimata.

8. Având în vedere că drepturile la pensie ale contestatoarei au fost stabilite inițial prin Decizia nr. xxxxxx/2012 - singura pusă vreodată în plată - în temeiul Legii nr. 263/2010, lege care prevede și aplicarea indicelui de corecție stabilit prin art. 170 al acestui act normativ, se impune recalcularea cuantumului pensiei cuvenite contestatoarei și modificarea deciziei de pensionare, prin aplicarea indicelui de corecție.

9. Intimata Casa Județeană de Pensii Alba a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea acțiunii, arătând că, potrivit art. 170 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, indicele de corecție este acordat numai persoanelor pensionate începând cu 1 ianuarie 2011, data intrării în vigoare a Legii nr. 263/2010.

10. Or, în speța de față, contestatoarea s-a pensionat anticipat parțial, prin Decizia nr. xxxxxx/31.08.2010, sub imperiul Legii nr. 19/2000, deci nu are dreptul la aplicarea indicelui de corecție.

11. Prin Decizia nr. xxxxxx/06.07.2012 s-a trecut de la pensie anticipată parțial la pensie pentru limită de vârstă, reclamanta având dreptul la aceasta începând cu data de 8 februarie 2012. Nu este nicio deschidere de drept, doar o transformare dintr-o categorie de pensie în alta.

12. Prin Sentința nr. 1.687 din 28 septembrie 2016, pronunțată de Tribunalul Alba - Secția I civilă, s-a respins contestația, reținându-se că deschiderea dreptului la pensie al contestatoarei s-a realizat anterior datei de 1 ianuarie 2011, data intrării în vigoare a Legii nr. 263/2010.

13. Ca urmare a prorogațiilor legale, dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010 au intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2013, astfel că, până la această dată, indicele de corecție reglementat de acest text de lege nu a putut fi aplicat pensiilor obținute de la intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010.

14. De la 1 ianuarie 2013, însă, art. 170 din Legea nr. 263/2010 a început să producă efecte, astfel că pensionarii al căror drept la pensie s-a deschis după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010 au dobândit dreptul de a li se recalcula din oficiu pensia cu luarea în calcul a indicelui de corecție.

15. Aplicarea art. 170 din Legea nr. 263/2010 persoanelor al căror drept la pensie s-a deschis începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 263/2010, respectiv data de 1 ianuarie 2011, este justificată de faptul că legiuitorul a prevăzut astfel încă de la momentul intrării în vigoare a acestei legi, pentru a îndepărta orice diferențe de tratament juridic între persoanele pensionate sub imperiul aceleiași reglementări.

16. S-a mai reținut de către prima instanță că dispozițiile art. III alin. (2) și (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 sunt aplicabile drepturilor la pensie deschise anterior intrării lor în vigoare.

17. Prin urmare, dispozițiile art. III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 nu pot fi aplicate decât persoanelor al căror drept la pensie s-a deschis după intrarea în vigoare a acestui act normativ, alin. (1) al acestui articol urmând să își producă astfel efectele pentru aceste persoane. Referitor la persoanele ale căror drepturi la pensie s-au deschis până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2013 s-a apreciat că acestea nu beneficiază de aplicarea indicelui de corecție reglementat de art. 170 din Legea nr. 263/2010.

III. Aspectele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

18. Prin Încheierea de sesizare din data de 25 aprilie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 1.734/107/2016, Curtea de Apel Alba Iulia - Secția I civilă a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 519 din Codul de procedură

civilă, motivat de următoarele aspecte:

19. Problema de drept enunțată este nouă, deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre.

20. Problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate la data formulării sesizării.

IV. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

21. Părțile nu au formulat puncte de vedere asupra chestiunii de drept supuse judecății, după comunicarea raportului, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă.

V. Punctul de vedere al titularului sesizării cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

22. Completul de judecată al Curții de Apel Alba Iulia - Secția I civilă a apreciat că emiterea unei decizii de pensie anticipată, sub imperiul Legii nr. 19/2000, nepusă în plată, nu are semnificația deschiderii efective a dreptului la pensie sub imperiul acestei legi, care să excludă aplicabilitatea art. 170 din Legea nr. 263/2010.

23. Din modul de formulare a dispoziției legale rezultă că se are în vedere o deschidere efectivă a dreptului la pensie - prin emiterea deciziei și punerea ei în plată -, și nu o simplă simulare, prin care o persoană a dorit să verifice cuantumul pensiei anticipate la care ar avea dreptul, neurmată de încetarea raportului de muncă potrivit art. 56 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Codul muncii).

24. A interpreta altfel ar însemna că textul de lege nu recunoaște un drept efectiv, ci doar unul iluzoriu, ceea ce nu este permis.

25. Instanța de trimitere a menționat că nu există hotărâri pronunțate în spețe similare la nivelul Curții de Apel Alba Iulia și că nu s-a identificat jurisprudență în legătură cu problema de drept în discuție.

VI. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

26. În urma solicitării adresate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, instanțele naționale au înaintat hotărârile judecătorești identificate și care prezintă relevanță pentru chestiunea de drept în discuție, precum și punctele de vedere teoretice exprimate de către judecători, relevând următoarele aspecte:

27. Într-o orientare jurisprudențială s-a apreciat că indicele de corecție nu se aplică la momentul emiterii deciziei de pensie pentru limită de vârstă în temeiul Legii nr. 263/2010, deoarece înscrierea inițială la pensie s-a realizat sub imperiul Legii nr. 19/2000, chiar dacă decizia de pensie anticipată parțială nu a fost pusă în plată. S-a reținut că drepturile de pensie ale asiguratului s-au deschis la data înscrierii inițiale la pensia anticipată parțială, respectiv de invaliditate, iar câtă vreme înscrierea la pensia inițială a avut loc anterior intrării în vigoare a Legii nr. 263/2010, nici indicele de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 nu este aplicabil.

28. Într-o a doua orientare jurisprudențială s-a apreciat că indicele de corecție se aplică la momentul emiterii deciziei de pensie pentru limită de vârstă în temeiul Legii nr. 263/2010, chiar dacă a fost emisă o decizie de pensionare anticipată parțială sub imperiul Legii nr. 19/2000, care nu a fost niciodată pusă în plată. În această opinie s-a considerat că sunt aplicabile dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010 întrucât decizia de pensie anticipată parțială care nu a fost pusă în plată nu a produs efecte juridice.

29. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 1.301/C/2155/III-5/2017 din 25 iulie 2017, a comunicat că la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practica judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

VII. Jurisprudența Curții Constituționale

30. Asupra chestiunii de drept în discuție prezintă relevanță următoarele decizii ale Curții Constituționale: Decizia nr. 437 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 685 din 7 noiembrie 2013, Decizia nr. 463 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 704 din 25 septembrie 2014, și Decizia nr. 698 din 27 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 48 din 21 ianuarie 2015.

31. Prin aceste decizii, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit art. 170 din Legea nr. 263/2010, pentru persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a acestei legi (1 ianuarie 2011), la punctajul mediu anual urma să se aplice un indice de corecție "calculat ca raport între 43,3% din câștigul salarial mediu brut realizat și valoarea unui punct de pensie în vigoare la data înscrierii la pensie". Acest indice de corecție avea ca scop corectarea diferențelor între cei pensionați înainte și după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010. Indicele de corecție urma să se aplice o singură dată, la înscrierea inițială la pensie. Intrarea în vigoare a dispozițiilor art. 170 din Legea nr. 263/2010 a avut loc la data de 1 ianuarie 2013. Însă, la data de 23 ianuarie 2013 a intrat în vigoare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 care, prin art. III alin. (1), a prevăzut că, "În anul 2013, indicele de corecție care se aplică punctajului mediu anual determinat conform prevederilor art. 95 din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, este 1,06." Potrivit alin. (2) și (3) din același articol, acest indice urma să se aplice și punctajelor medii anuale calculate pentru persoanele al căror drept la pensie s-a deschis începând cu luna ianuarie 2011, respectiv după data intrării în vigoare a Legii nr. 263/2010.

32. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 437 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 685 din 7 noiembrie 2013, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. III alin. (2) și (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 sunt neconstituționale. Curtea a statuat că "dispozițiile art. III din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 nu pot fi aplicate decât persoanelor al căror drept la pensie s-a deschis după intrarea în vigoare a acestui act normativ, alin. (1) al acestui articol urmând să își producă astfel efectele pentru aceste persoane", deci pentru persoanele ale căror drepturi la pensie s-au deschis după data de 23 ianuarie 2013. Referitor la persoanele ale căror drepturi la pensie s-au deschis până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2013, Curtea a statuat că "acestea beneficiază de aplicarea indicelui de corecție reglementat de art. 170 din Legea nr. 263/2010", constatând că, "tot ca efect al legii, casele de pensii ar fi trebuit ca, începând cu data de 1 ianuarie 2013, să procedeze la aplicarea indicelui de corecție pensiilor obținute după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010, cu aplicarea indicelui de corecție reglementat de art. 170." Ulterior acestei decizii a fost adoptată Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2013, care a introdus art. IV în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013, prin care au fost stabiliți indici de corecție pentru persoanele ale căror drepturi la pensie s-au deschis în perioada 1 ianuarie 2011-22 ianuarie 2013 (și anume: 1,12 pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 ianuarie 2011-31 decembrie 2011 inclusiv; 1,17 pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 ianuarie 2012-31 decembrie 2012 inclusiv; 1,17 pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 ianuarie 2013-22 ianuarie 2013 inclusiv), însă a prevăzut că drepturile la acești indici de corecție se cuvin începând cu data de 7 noiembrie 2013, iar nu cu data de 1 ianuarie 2013, așa cum constatase Curtea Constituțională.

33. În consecință, prin Decizia nr. 463 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 704 din 25 septembrie 2014, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. IV alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice sunt neconstituționale, întrucât indicii de corecție rezultați din formula de calcul prevăzută de art. 170 din Legea nr. 263/2010, pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 ianuarie 2011-22 ianuarie 2013, trebuie să se cuvină începând cu 1 ianuarie 2013, așa cum a constatat Curtea prin Decizia nr. 437 din 29 octombrie 2013, iar nu cu data de 7 noiembrie 2013.

34. Ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 463 din 17 septembrie 2014, legiuitorul a

adoptat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 68/2014 privind modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 803 din 4 noiembrie 2014, care modifică art. IV alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013, cu următorul cuprins: "Drepturile de pensie, rezultate în urma aplicării indicilor de corecție prevăzuți la alin. (1), se cuvin începând cu data de 1 ianuarie 2013, în situația persoanelor prevăzute la alin. (1) lit. a) și b), respectiv de la data deschiderii drepturilor de pensie, în cazul persoanelor prevăzute la alin. (1) lit. c)."

35. Prin Decizia nr. 698 din 27 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 48 din 21 ianuarie 2015, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 95 alin. (1), art. 102 alin. (2¹) și art. 170 din Legea nr. 263/2010 și ale art. III alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013.

36. La paragrafele 22 și 23 ale acestei decizii, Curtea, analizând critica de neconstituționalitate prin raportare la art. 16 alin. (1) din Constituție, a reținut că, deși art. 170 din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, instituie o formulă unică de calcul al indicelui de corecție (raportul dintre 43,3% din câștigul salarial mediu brut realizat și valoarea unui punct de pensie în vigoare la data înscrierii la pensie), cei doi termeni ai acestei formule variază de la an la an. Astfel, legiuitorul a instituit, prin art. III alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013, pentru anul 2013, o cifră fixă de 1,06 ce urma să se aplice tuturor persoanelor pensionate în anul 2013. Însă, întrucât Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 a fost publicată la data de 23 ianuarie 2013, dispozițiile art. III alin. (2) și (3) fiind retroactive, au fost declarate neconstituționale prin Decizia nr. 437 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 685 din 7 noiembrie 2013, decizie prin care Curtea Constituțională a constatat și că art. III alin. (1) care institua indicele de corecție de 1,06 trebuie să se aplice numai persoanelor pensionate după data de 23 ianuarie 2013. Astfel, persoanele pensionate în perioada 1-22 ianuarie 2013 beneficiază de un indice de corecție de 1,17 [potrivit art. IV alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013], în timp ce persoanele pensionate în perioada 23 ianuarie-31 decembrie 2013 beneficiază de un indice de corecție de 1,06 [potrivit art. III alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 și Deciziei nr. 437 din 29 octombrie 2013].

37. Având în vedere acestea, Curtea a reținut, la paragraful 24 al Deciziei nr. 698 din 27 noiembrie 2014, precitată, că situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări, așa cum s-a reținut în jurisprudența sa constantă. De asemenea a reținut, la paragraful 25, că, prin deciziile nr. 437 din 29 octombrie 2013 și nr. 463 din 17 septembrie 2014, instanța de contencios constituțional nu a analizat constituționalitatea dispozițiilor de lege care instituiam anumite cifre ca reprezentând indici de corecție, ceea ce nici nu intră în competența Curții Constituționale, stabilirea acestor cifre fiind atributul exclusiv al legiuitorului. Curtea a analizat constituționalitatea dispozițiilor de lege criticate din perspectiva principiului neretroactivității și a efectelor obligatorii ale deciziilor sale.

38. În concluzie, Curtea a constatat că situația diferită în care se află cele două categorii de pensionari, sub aspectul stabilirii indicelui de corecție aplicat punctajului mediu anual - cei pensionați înainte și după 23 ianuarie 2013 -, se datorează intervențiilor legislative din materie, ceea ce nu poate conduce la neconstituționalitatea prevederilor criticate din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013, din perspectiva egalității în drepturi.

VIII. Raportul asupra chestiunii de drept

39. Prin raportul întocmit în cauză, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă.

40. Asupra rezolvării de principiu a chestiunii de drept sesizate, opinia judecătorilor-raportori a

fost că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 170 din Legea nr. 263/2010, indicele de corecție se aplică persoanelor al căror drept inițial la pensie s-a născut ulterior intrării în vigoare a legii.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție

41. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

42. Potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă: "Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată."

43. Pornind de la textul de lege enunțat, doctrina și jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție au identificat condițiile de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de unificare condiții care trebuie întrunite cumulativ, după cum urmează: existența unei cauze în curs de judecată; instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță; cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a curții de apel sau a tribunalului investit să soluționeze cauza; soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere; chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă; problema de drept să fie reală, să suscite interpretări diferite sau contradictorii ale unui text de lege, respectiv să prezinte un grad de dificultate suficient de mare, astfel încât instanța de sesizare să considere că pentru a înlătura orice incertitudine referitoare la securitatea raportului juridic dedus judecății este necesară declanșarea procedurii prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, prin pronunțarea unei hotărâri prealabile; chestiunea de drept nu a făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

44. Analizând întrunirea cumulativă a condițiilor de admisibilitate menționate, se constată că sunt întrunite cerințele impuse de lege.

45. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată de un complet din cadrul Curții de Apel Alba Iulia, investit legal cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 152 și art. 155 din Legea nr. 263/2010, coroborate cu art. 96 pct. 2 și art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Litigiul, ce are natura unui conflict de asigurări sociale, este de competența în primă instanță a tribunalului, fiind supus doar căii de atac a apelului la curtea de apel.

46. Sesizarea are ca obiect o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât de stabilirea efectelor nepunerii în plată a deciziei de pensie anticipată depinde aplicarea dispozițiilor art. 170 din Legea nr. 263/2010 la momentul emiterii deciziei pentru limită de vârstă.

47. De asemenea este îndeplinită și condiția referitoare la noutatea chestiunii de drept, fiind vorba de reglementări intrate în vigoare la data de 1 ianuarie 2013, interpretate și aplicate diferit în jurisprudența, de altfel redusă, a instanțelor naționale, cu precizarea că primele hotărâri judecătorești au fost pronunțate începând cu anul 2013, ponderea fiind însă în anii 2015 și 2016, astfel cum rezultă din hotărârile transmise la dosar.

48. Examenul jurisprudențial a relevat că nu s-a cristalizat o opinie majoritară de durată cu privire la chestiunea de drept a cărei lămurire se cere, punctele de vedere exprimate oferind indicii referitoare la posibilitatea apariției unei practici unitare.

49. Este îndeplinită și condiția referitoare la caracterul real și serios al problemei de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție, existența opiniilor divergente în materie, întemeiate

pe argumente derivând din același text de lege, conferind chestiunii de drept un grad suficient de mare de dificultate, cu consecința aplicării sau nu a indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010 și deciziilor de pensionare emise anterior intrării în vigoare a legii.

50. Pe fondul sesizării se constată că art. 170 din Legea nr. 263/2010 nu a intrat în vigoare odată cu celelalte dispoziții ale Legii nr. 263/2010, respectiv la data de 1 ianuarie 2011, ci a fost amânată la data de 1 ianuarie 2012, așa cum s-a prevăzut în art. 193 alin. (2) din Legea nr. 263/2010.

51. Ulterior, termenul de intrare în vigoare a art. 170 din Legea nr. 263/2010 a fost prorogată din nou, la data de 1 ianuarie 2013, prin dispozițiile art. II art. 16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2010 pentru completarea art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2008 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar, precum și pentru instituirea altor măsuri financiare în domeniul bugetar, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636 din 10 septembrie 2010, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 283/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 14 decembrie 2011.

52. Prin urmare, dispozițiile art. 170 din Legea nr. 263/2010 au intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2013.

53. Prioritar analizei problemei de drept cu care a fost sesizată, Înalta Curte de Casație și Justiție constată incidența în cauză și a următoarelor texte de lege: art. 5 alin. (1) pct. I și II din Legea nr. 19/2000, având corespondent în art. 6 alin. (1) pct. I, II și IV din Legea nr. 263/2010; art. 92 alin. (1) din Legea nr. 19/2000, dispozițiile similare regăsindu-se în art. 114 alin. (1) din Legea nr. 263/2010; art. 52 din Legea nr. 19/2000, corespondent fiind art. 64 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, precum și art. 83 din Legea nr. 19/2000 și dispozițiile similare prevăzute de art. 104 din Legea nr. 263/2010, ce vor fi redate în continuare:

54. Art. 5 alin. (1) pct. I și II din Legea nr. 19/2000 prevede că:

"Art. 5. - (1) În sistemul public sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

I. persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă și funcționarii publici;

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu ale persoanelor prevăzute la pct. I;"

55. Art. 6 alin. (1) pct. I, II și IV din Legea nr. 263/2010 prevede că:

"Art. 6. - (1) În sistemul public de pensii sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

I. a) persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, inclusiv soldații și gradații voluntari;

b) funcționarii publici;

c) cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, poliștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

d) persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 13¹ din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, precum și din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil;

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I;

(...)

IV. persoanele care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și care se află în una dintre situațiile următoare:

- a) administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare ori de management;
- b) membri ai întreprinderii individuale și întreprinderii familiale;
- c) persoane fizice autorizate să desfășoare activități economice;
- d) persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora;
- e) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale;"

56. Prin art. 92 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 s-a statuat că:

"Art. 92. - (1) Plata pensiei se suspendă începând cu luna următoare celei în care:

a) pensionarul își stabilește domiciliul pe teritoriul unui stat cu care România a încheiat convenție de asigurări sociale, dacă în cadrul acesteia se prevede că pensia se plătește de către celălalt stat;

b) beneficiarul unei pensii anticipate sau al unei pensii anticipate parțiale se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 5 alin. (1) pct. I și II, cu excepția persoanelor care exercită funcția de consilier local sau consilier județean;

c) beneficiarul unei pensii de invaliditate nu se prezintă la revizuirea medicală periodică;

d) beneficiarul unei pensii de urmaș realizează dintr-o activitate profesională venituri brute lunare mai mari de o pătrime din salariul mediu brut pe economie, stabilit conform art. 5 alin. (3);

e) copilul urmaș nu mai îndeplinește condițiile prevăzute la art. 66 lit. b) și c);

f) soțul supraviețuitor, beneficiarul unei pensii de urmaș, se recăsătorește;

g) beneficiarul unei pensii de invaliditate de gradul I sau II se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 5 alin. (1) pct. I, II și IV lit. b)-f)."

57. Conform art. 114 alin. (1) din Legea nr. 263/2010:

"Art. 114. - (1) În sistemul public de pensii, plata pensiei se suspendă începând cu luna următoare celei în care a intervenit una dintre următoarele cauze:

a) pensionarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenție de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale, dacă, potrivit prevederilor acesteia, pensia se plătește de către celălalt stat;

b) pensionarul, beneficiar al unei pensii anticipate sau al unei pensii anticipate parțiale, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV, cu excepția consilierilor locali sau județeni;

c) pensionarul de invaliditate sau pensionarul urmaș prevăzut la art. 84 lit. c) ori cel prevăzut la art. 86 alin. (1) nu se prezintă la revizuirea medicală obligatorie sau la convocarea Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă, a centrelor regionale de expertiză medicală a capacității de muncă sau a comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații;

d) pensionarul de invaliditate nu mai urmează programele recuperatorii, întocmite de medicul expert al asigurărilor sociale, prevăzute la art. 81 alin. (1);

e) pensionarul de invaliditate, încadrat în gradul I sau II, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV, cu excepția consilierilor locali sau județeni;

f) pensionarul de invaliditate, încadrat în gradul III, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I sau II, depășind jumătate din programul normal de lucru al locului de muncă respectiv;

g) pensionarul urmaș, prevăzut la art. 84 lit. a), a împlinit vârsta de 16 ani și nu face dovada continuării studiilor;

h) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, realizează venituri brute lunare pentru care, potrivit legii, asigurarea este obligatorie, dacă acestea sunt mai mari de 35% din câștigul salarial mediu brut prevăzut la art. 33 alin. (5);

i) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, s-a recăsătorit;

j) soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii din sistemul public de pensii, optează pentru o altă pensie, potrivit legii, din același sistem sau dintr-un alt sistem de asigurări sociale, neintegrat sistemului public de pensii;

k) pensionarul nu mai îndeplinește condițiile prevăzute de lege, referitoare la cumulul pensiei cu salariul."

58. De asemenea, conform art. 64 alin. (1) din Legea nr. 263/2010:

"Art. 64. - (1) La data îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, pensia anticipată se transformă în pensie pentru limită de vârstă și se recalculează prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de suspendare a plății pensiei anticipate."

59. Dispozițiile menționate au corespondent și în Legea nr. 19/2000 în art. 52 conform căruia "(...) la împlinirea vârstelor de pensionare prevăzute de prezenta lege pensia anticipată parțială devine pensie pentru limită de vârstă (...) prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de anticipare".

60. În conformitate cu dispozițiile art. 83 din Legea nr. 19/2000:

"Art. 83. - (1) Drepturile de pensie pentru limită de vârstă se cuvin și se plătesc de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, prevăzute de lege, dacă cererea a fost depusă cu 30 de zile calendaristice înainte de data îndeplinirii acestor condiții.

(2) Se consideră depuse în termen cererile de pensionare înregistrate în intervalul cuprins între data îndeplinirii condițiilor de pensionare și cea de-a 30-a zi calendaristică anterioară acestei date.

(3) Drepturile de pensie anticipată sau de pensie anticipată parțială se cuvin și se plătesc:

a) de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat, dacă cererea a fost depusă în termenul prevăzut la alin. (1), în cazul persoanelor prevăzute la art. 5 alin. (1) pct. I, II și III;

b) de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dacă cererea a fost depusă în termenul prevăzut la alin. (1), în cazul persoanelor prevăzute la art. 5 alin. (1) pct. IV și V și art. 5 alin. (2).

(4) În cazul persoanelor ale căror cereri de pensionare au fost depuse cu depășirea termenului prevăzut la alin. (1), drepturile de pensie se cuvin și se plătesc:

a) de la data depunerii cererii, în cazul pensiei pentru limită de vârstă;

b) de la data depunerii cererii, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat, în cazul pensiei anticipate și al pensiei anticipate parțiale, în situația persoanelor prevăzute la art. 5 alin. (1) pct. I, II și III;

c) de la data depunerii cererii, în cazul pensiei anticipate și al pensiei anticipate parțiale, în situația persoanelor prevăzute la art. 5 alin. (1) pct. IV și V și art. 5 alin. (2)."

61. Potrivit prevederilor art. 104 din Legea nr. 263/2010:

"Art. 104. - (1) În sistemul public de pensii, pensiile se cuvin de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de prezenta lege, în funcție de categoria de pensie solicitată.

(2) Pensiile se stabilesc prin decizie a casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale, după caz, emisă în condițiile prevăzute de prezenta lege, și se acordă de la data înregistrării cererii.

(3) În funcție de elementele specifice fiecărei categorii de pensie, pensiile se acordă și de la o altă dată, după cum urmează:

a) de la data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă sau, după caz, de la data încetării calității de asigurat, cu excepția asiguraților prevăzuți la art. 6 alin. (2), dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă, în situația pensiei de invaliditate acordate persoanei care, la data emiterii deciziei medicale, are calitatea de asigurat;

b) din prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc decesul, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data decesului, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei al cărei susținător era pensionar, la data decesului;

c) de la data decesului, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la această dată, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei al cărei susținător nu era pensionar, la data decesului;

d) de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la această dată, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei care îndeplinește condițiile prevăzute de lege, referitoare la vârsta standard de pensionare, ulterior decesului susținătorului."

62. Din interpretarea sistematică și teleologică a textelor de lege menționate rezultă că data înscrierii inițiale la pensie este cea care rezultă din prima decizie de pensionare anticipată, că plata acesteia se suspendă pe perioada în care asiguratul se află în una dintre situațiile prevăzute de lege și că la împlinirea vârstei de pensionare pentru limită de vârstă pensia anticipată se transformă în pensie pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de anticipare.

63. Altfel spus, recalcularea cuantumului pensiei anticipate prin adăugarea altor stagii de cotizare realizate după pensionarea anticipată nu conduce la nașterea unui alt drept inițial la pensie, ci doar la recalcularea cuantumului acesteia, ca urmare a transformării pensiei dintr-o categorie în alta.

64. De observat că petiționarei nu i s-a întocmit o altă decizie de pensionare pentru limită de vârstă care să substituie decizia de pensionare anticipată, întrucât numărul deciziei este același. În cuprinsul deciziei pentru limită de vârstă este menționată și data înscrierii inițiale la pensie, 14 iunie 2010, mențiune necontestată în acțiune.

65. Date fiind dispozițiile art. 88 din Legea nr. 19/2000, respectiv art. 149 alin. (4) din Legea nr. 263/2010, decizia de pensionare pentru limită de vârstă este definitivă sub acest aspect - data nașterii inițiale a dreptului la pensie, întrucât s-a contestat doar cuantumului pensiei din perspectiva neaplicării indicelui de corecție menționat în Legea nr. 263/2010.

66. Nu în ultimul rând, este de amintit că, potrivit art. 47 alin. (2) din Constituția României, condițiile de exercitare a dreptului la pensie și la alte forme de asistență socială se stabilesc prin lege și, prin urmare, este dreptul exclusiv al legiuitorului de a modifica sau completa legislația în materie și de a stabili data de la care operează recalcularea, fiind pe deplin aplicabile dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituția României referitoare la principiul neretroactivității legii.

67. Prin Decizia nr. 698/2014, Curtea Constituțională a arătat că, dată fiind aplicarea principiului tempus regit actum, situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și autorităților publice, fără privilegii și discriminări.

68. În situațiile în care dreptul inițial la pensie s-a născut anterior intrării în vigoare a dispozițiilor

art. 170 din Legea nr. 263/2010, indicele de corecție nu este aplicabil, fiind fără relevanță juridică nepunerea în plată a deciziei de pensionare sub aspectul stabilirii datei la care s-a născut dreptul inițial la pensie întrucât, potrivit textelor sus-menționate, a operat doar suspendarea efectelor deciziei de pensionare cu privire la plata drepturilor bănești.

69. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 519, cu referire la art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia - Secția I civilă în Dosarul nr. 1.734/107/2016 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 170 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, indicele de corecție se aplică persoanelor al căror drept inițial la pensie s-a născut ulterior intrării în vigoare a legii.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.